

Miloš Sládek: Česká jednotlivě vydaná sváteční a příležitostná kázání konce 17. a prvních dvou třetin 18. století

Základem disertační práce Miloše Sládka je jeho obsáhle komentovaná edice Svět je podvodný verbíř, kterou vydalo nakladatelství Argo v roce 2005. Autor zpracovává téma, kterému byla dosud věnována jen minimální odborná pozornost.

Pro řešení problematiky zvolil autor metodu řady sond. Odvolává se přitom na obdobný postup, který zvolil Zdeněk Kalista při studiu literatury věnované ¹⁴počtům místům. Sondám nutně předcházeli důkladný průzkum tisíců stran dochovaných duchovních promluv, bez nějž by sondy předstávaly jen zcela náhodně vybraný soubor textů. O autorově důkladném průzkumu pramenů nás přesvědčují obsáhlé úvodní katalogy práce i řada jeho poznámek o vazbách mezi jednotlivými kázáními. Autor tak obrysově načrtává přehledné dějiny českého kazatelství samotného konce 17. století a prvních tří čtvrtin 18. století, do nichž dokáže jednotlivé vybrané texty přesvědčivě zařadit. Vybrané texty pak slouží autorovi především k tomu, aby se v jejich souvislosti pokusil seznámit čtenáře s širšími dobovými a místními realitami, kterou jsou pro širší pojetou, interdisciplinární interpretaci textů nezbytné. Nesporný význam mají i připojené edice vybraných textů kázání, které jednak umožňují čtenáři ověřit mnohé z předkládaných tezí a hypotéz a které zároveň představují mimořádně pozoruhodnou četbu i pro čtenáře v dané oblasti nepoučeného.

Otázkou zůstává, zda autorem zvolený počet sond /celkem 17/ nevede k ¹⁵urité zběžnosti při dohledávání místních realit. ~~Průmysl~~ Pokusil se sice pramenně dohledat základní životopisné údaje u těch

kazatelů, které dosavadní biografické bádání opomíjelo, řadě jednotlivých jednotlivých úvodních medailonů by možná prospělo hlubší ařchivní ~~xxx~~ studium. Sládek se ovšem velkým počtem zvolených sond pokouší vyhnout zdání určité neúplnosti mezi zvolenými typy promluv.

Autorem zvolená dolní časová hranice, 90. léta 17. století, je poněkud nezvyklá. Snad by bylo vhodnější ukázat proměny jednotlivě vydávané homiletiky již od 50. nebo 60. let 17. století, tedy včetně vyjímečných, ale pozoruhodných textů protitureckých. Zvolenou časovou hranicí však nezbyvá než respektovat, uvědomíme-li si, že mj. představovala určitý mezník i v pozdějším vnímání pobělohorského období u některých osvícenských badatelů, zejména u Františka Faustina Procházky.

Úvodní kapitoly působí velmi přehledně, čtenář se v nich dozvídá řadu dílčích informací k problematice raně novověké homiletiky. Možná by si zasloužila více pozornosti problematika dobových učebnic poetiky a rétoriky.

Autor se věnuje především jazykově českým konceptuálním promluvám. I když uvádí důvody, proč mezi sondy zahrnul jen texty české a texty latinské a německé shrnul jen v úvodních kapitolách, nikde už nekomentuje, proč dává výraznější přednost konceptuálním kázáním před zklidněnými promluvami vycházejícími z humanistického odkazu. Vnímáme ovšem, že konceptuální přístupy představují ve spojení s probouzejícím se autorským sebewědomím v moderním smyslu nesmírně pozoruhodný fenomén. Za nejlépe zpracované sondy považují kapitolu věnovanou kázání B.H.J. Bílovského a kapitolu o promluvě Petra Štěpána z Tejnle. Mimořádně pozoruhodná ~~je~~ je také kapitola o

kázání Ubalda Lechnera, která znovu otvírá otázky spojené s hledáním rokokových prvků v české literatuře 18. století.

Práci hodnotím jako vynikající, první soustavnější pokus o řešení dané problematiky. Autorovi se podařilo začlenit jednotlivě ~~vydávaná~~ vydávaná sváteční a příležitostná kázání do širšího kontextu dějin české literatury konce 17. století a prvních dvou třetin 18. století. Nesporným kládem práce je autorův interdisciplinární přístup k řešení problematiky. Tuto neobyčejně erudovanou práci lze naprosto jednoznačně doporučit k obhajobě.

V Praze 1.12. 2012

Doc. dr. Jaroslav Med, CSc.